מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבחין בין המשמעות המילולית (כפשוטו) למשמעות המושאלת של ביטוי
- להסביר במילים פשוטות את משמעותם של ביטויים נפוצים
- לתכנן כרטיס אתגר ליצירת ציור ביטוי משלהם

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנת משמעות הביטויים

1. ב – בקצרה ובתמציתיות
2. א – לקנות דבר בלי לבדוק אותו קודם
3. ב – אדם מגושם שגורם נזק בלי כוונה
4. א – התחלת שיחה והסרת מתח ראשוני
5. ב – עושה רק את המינימום הנדרש
6. א – חולון

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הביטוי מתאר פחד או היסוס ברגע האחרון, לא קור ממשי
2. נכון – הביטוי מתאר אדם שרואה את הצד החיובי
3. לא נכון – הביטוי מתאר בלבול או ערבוב של דברים, לא דווקא אוכל
4. נכון – הביטוי מתאר אדם מופנם עם עומק פנימי

חלק ג' – השלימו את הביטוי

1. טרמפ
2. עצבים
3. חרסינה
4. עננים

חלק ד' – התאימו ביטוי למשמעותו

- 1 – ד (קנייה של משהו בלי לבדוק אותו קודם)
- 2 – א (יצר אווירה נעימה בפגישה ראשונה)
- 3 – ה (לא עושה מעבר למינימום הנדרש)
- 4 – ב (פחד או היסס ברגע האחרון)
- 5 – ג (ראייה אופטימית של המציאות)

חלק ה' – סדרו את שלבי יצירת כרטיס האתגר

1. בחרו ביטוי או שם יישוב מהרשימה
2. כתבו בקצרה את המשמעות המושאלת של הביטוי
3. תכננו ציור שמראה את המשמעות המילולית (כפשוטו)
4. הוסיפו כיתוב או רמז שיעזור לצופה להבין את הביטוי
5. חתמו בשם היוצר או היוצרת על הציור

חלק ו' – כתיבה יצירתית

1. תיאור ברור של סצנה חזותית שמתאימה למשמעות המילולית של הביטוי, כולל פרט מצחיק או מפתיע
2. משפט תקין מבחינה דקדוקית שבו הביטוי משמש במשמעותו הנכונה בשפה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ביטוי נכון עם הסבר תואם למשמעותו המושאלת
- הבנה שהמשמעות המילולית שונה מהמשמעות האמיתית של הביטוי
- נימוק הגיוני שקשור לאפשרות ציור חזותי

טיפים להפעלה:

- אפשר להציג דוגמה אחת מצוירת מראש לפני תחילת העבודה העצמאית
- כדאי לעודד עבודה בזוגות על כרטיסי האתגר ואז לקיים תערוכה כיתתית
- ניתן להתאים את רשימת הביטויים לרמת הכיתה ולהוסיף דוגמאות נוספות מוכרות

דף תרגול: ביטויים בעברית – כפשוטו ומושאל

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף זה תתרגלו זיהוי משמעות מושאלת מול משמעות מילולית של ביטויים בעברית, בהשראת משחקי התמונות של שבוע השפה, ותכננו כרטיס אתגר ליצירת ציור ביטוי משלכם.

1 חלק א' – הבנת משמעות הביטויים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המשמעות של הביטוי "על קצה המזלג"?

א) בפירוט רב ובאריכות ב) בקצרה ובתמציתיות ג) באיטיות רבה ד) מתוך כעס

2. מה המשמעות של "חתול בשק"?

א) לקנות דבר בלי לבדוק אותו קודם ב) לשחק עם חיית מחמד ג) לבשל ארוחה מהירה

ד) לצאת לטיול בטבע

3. מה מתאר הביטוי "פיל בחנות חרסינה"?

א) אדם עדין וזהיר מאוד ב) אדם מגושם שגורם נזק בלי כוונה ג) חיה גדולה בגן חיות

ד) סוחר כלים עדינים

4. "שבר את הקרח" מתאר מצב של:

א) התחלת שיחה והסרת מתח ראשוני ב) שבירת חפץ קפוא ג) מזג אוויר קר מאוד ד) ריב בין חברים

5. מי שיש לו "ראש קטן" הוא אדם ש:

א) יוזם ולוקח אחריות על הכול ב) עושה רק את המינימום הנדרש ג) חכם מאוד מכולם

ד) גבוה במיוחד

6. איזה מהבאים הוא שם יישוב ולא ביטוי?

א) חולון ב) עשה סלט ג) שבר את הקרח ד) חתול בשק

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	"קיבל רגליים קרות" פירושו שהתקרר פיזית ברגליים.	☐	☐
2	"חצי הכוס המלאה" מבטא גישה אופטימית למצב.	☐	☐
3	"עשה סלט" במשמעות המושאלת קשור רק לבישול ירקות.	☐	☐
4	"מים שקטים חודרים עמוק" מתאר אדם שקט שיש בו יותר ממה שנראה מבחוץ.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את הביטוי

השלימו את המילה החסרה.

1. תפס _____ – מי שניצל הזדמנות שלא הייתה שלו מלכתחילה

2. עלה על ה_____ – מי שהרגיז מאוד מישהו אחר

3. פיל בחנות _____ – ביטוי לאדם מגושם שגורם נזק

4. עם הראש ב_____ – ביטוי לאדם מפוזר וחולמני

4 חלק ד' – התאימו ביטוי למשמעותו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חתול בשק	___	**א.** יצר אווירה נעימה בפגישה ראשונה
2. שבר את הקרח	___	**ב.** פחד או היסס ברגע האחרון
3. ראש קטן	___	**ג.** ראייה אופטימית של המציאות
4. קיבל רגליים קרות	___	**ד.** קנייה של משהו בלי לבדוק אותו קודם
5. חצי הכוס המלאה	___	**ה.** לא עושה מעבר למינימום הנדרש

5 חלק ה' – סדרו את שלבי יצירת כרטיס האתגר

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	כתבו בקצרה את המשמעות המושאלת של הביטוי
☐	תכננו ציור שמראה את המשמעות המילולית (כפשוטו)
☐	בחרו ביטוי או שם יישוב מהרשימה
☐	חתמו בשם היוצר או היוצרת על הציור
☐	הוסיפו כיתוב או רמז שיעזור לצופה להבין את הביטוי

6 חלק ו' – כתיבה יצירתית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו ביטוי מהרשימה בעמוד, ותארו במשפט אחד איך ייראה הציור שלכם לפי המשמעות המילולית (כפשוטו).

2. כתבו משפט אחד שבו הביטוי שבחרתם מופיע במשמעות המושאלת (האמיתית) שלו.

כרטיס יציאה

כתבו ביטוי אחד מהדף ואת משמעותו המושאלת

מה ההבדל בין "פשוטו" ל"מושאל" בביטוי?

איזה ביטוי מהדף הכי קל לצייר כפשוטו, ולמה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀